

עין משפט ור מצה

י א ב מיי פ"ג מה' משיח'
הלכה ג:
ד ג מיי ט' הלכה ג:
הו ד מיי פ"ב מה' מירוח
הלכה טו:
זו ה מיי פ"ד מה' שקלים
הלכה ג:
זו ו מיי א"ג מה' משיח'
הלכה ה:
יח ז מיי ט' פ"ב מה' ט:

תורה אור השלם

- דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגר שישראל אשר יקריב קרבנו אשר נדריהם ולכל נדבותיהם כל אשר יקריבו לך לעולה:
- דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש ואישה כי יפלא לערוד נדר ונדר להויר לך:
- כל האנדר יקשה ככה את אלה להקריב אישה רוח נוחה לך:
- וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאת אנאלה ונסחלו לו וחרתה לבשרו כמנחתה:
- וכל מנחת בן לילית תודה תאכל:

ויקרא ו טו

שימה מקובצת

א) לבו ג"א בלבד: א) קמח ע"ל:
ב) נודרין בניור ואין העובדי כוכבים נודרין בניור: ד) ואם לאו קריבן משל בניור. וא"ת אמאי לא כיופינן ליה להביא נסכים משלו דאמרינן בהתורה האומר הרי עלי תודה בלא דלא זבח בלא נסכים ויפין אותו להביא להם ונסכים וכו' ה"ל כהן עובד כוכבים א"ל וכל כהני לעבוד כוכבים:
ו) וכל אבירא פ"י בברותיה:
ז) סמי כמאן יין דאין מתנדב אין לנסכים בלא זבח אבל גם חובב אפשר שיביא אם ירצה כדאמר ר' לוי על עובד כוכבים ששלח עולתו ב"י נסכים קריבן משלו (וההיא) ברייתא אורח כביא נסכים כלומר מתנדב יין בלא זבח ואין העובד כוכבים מתנדב יין בלא זבח וכל כהן כ"י ת"ל כהן עובד ועתולתו טענה [נסכים] משלו אם ירצה ואם אינו מביא משלו מביא משל צבור וי"מ אורח כביא נסכים ע"ש חובב דכופין אותו להביא אורח נסכים ע"ש ערולתו ואין עובד כוכבים מביא נסכים אין כופין אותו להביא יין משלו לנסכים של זבחי יכול אל תהא עולתו טענתו מכל חיל כהן ככה עיכובא דאף עולתו טענה נסכים ומשכ צבור כדאמרינן וי"ל ואם לאו מביא משל צבור ויהא דכופין סמי כמאן יין ח"ק דאין כופין אותו להביא יין לנסכים: ואיבעית אימא ר' עקיבא ווא דקאמר ואין העובדי כוכבים מביאין נסכים בפני עולתו אבל קרבנם טעון נסכים כנסכים הבאים ע"ש התבאר ולעיל קאמר דמשל צבור וא"ת אמאי לא כפינן ליה את אמרינן לקמן האומר הרי עלי זבח וזבח נסכים כופין אותו וריבא זבח נסכים וי"ל דה"מ שישראל אכל עכ"מ לאו בר כפיה הוא ע"י"ל דה"מ דברייתא ואין העובד כוכבים מביא נסכים אין ע"ש התבאר יכול אל יהא קרבנו עולתו ואל יהא זבחו וי"ל ש' אהובים ישראלים יביאו בעבודתו ולא יהא קרבנו כ"י בלא נסכים ולא תהקינו כ"י שאל א"ר אבהו כהן יהוי באים משל צבור ויש עניי גרסאות בתבחים בשני פירושים הללו בפרק ב"ש (פ"י דאשון גרסי קריש עובד כוכבים לא נותנין בר ואין מביאין נסכים דה"מ אין מביאין נסכים בפני עצמן אבל כן צריכין להביא ע"ש חובב ולפי' חשני גרסי' אין מביאין

עליהן נסכים אלא קרבנם טעון נסכים דה"מ אין מביאין קרבנם על קרבנם כוכבים על קרבנם נסכים אבל קרבנם טעון נסכים משל צבור וגרסא אחרונה יש פ"י רגמ"ה ד"ל:
ז) וכל אבירא כל מה שצריך להם נודרין דהיינו נסכים הבאים עמה. רגמ"ה:
ח) מה נדבתו כ"י וא"ת מאחר דאצטריך קרא והיתה לבתן כמנחת לךך דרשא א"כ מחזיקי חייתו ששהא עבודתו כשרה בו כלומר דמביא מנחתו אף במשכר שאינו שלו וי"ל דאי לאו דאצטריך למכנתיה למדרש ששהא עבודתו כשרה בו לישתק קרא מניה וממילא ידענא דאין מנחתו נשאלת אבל מאחר דאצטריך למכנתיה למדרש ששהא עבודתו כשרה בו מקשינן נמי חובתו לנדבתו שלא נאמר ששהא כמנחת חוטא שני ישראל:
ט) ויכולין

לנדר חיבת להביא ל"ש:
י) יין ואימא:
יא) בעצמו דכתיב וחייה:

עג:

בחלקו בין נקדשי קדשים בין נקדשים קלים אינה מקודשת דמשולחן גבוה קא זכו אלא לענין אחר קאמר דאין יכול ליתנו לכל כהן שיזרעה ומיהו הא מילתא דריש הכיפורים ושמה אהא קרא לאשמועינן

כהן כדלמך גבי חרמים נסוף

המקדש (ערכין דף כט.) כל זמן ששם ניד צעלים הרי כן כהקדש לכל דבריהם נתן לכהן הרי הן כחולין ומדקרייה רחמנא אשם לא הוה ידענא הך מילתא דלא הוה מסתבר לאוקמי הכי וי"ת והיחך מקדשין זו את האשה הא לאו ממון כהן הוא כדמשמע נסוף בגזל קמא (נצח קמא דף קי.)
י) דמחזירין צליה והחזירה חלאין לא יא' דאשם קרייה רחמנא ועוד מסיק התם (דף קי:) דאין חולקין גזל הגר כנגד גזל הגר משום דאשם קריי' רחמנא וי"ל דהג"מ קודם חלוקה אצל לאחר שיגיע לכל אחד חלקו נעשה ממון כהן:
יא) איש איש לרבות העובדי כוכבים שנודרים נדרים בו. ממה דמיפוק י"י מדמכ"י גבי צעלי מומין (ויקרא כג) ומיד בן נכר לא תקריבו מנל אלא הא ממינים תקריבו ואין לומר דהיינו ישראל מומר כמו בן נכר דפסק דשאל אמרינן בפ"ק דתמורה (דף ז.) וס' ומיד בן נכר לא תקריבו למה לי דסד"א הואיל ולא נטעון בני נח אלא על מחוסרי אברים אם שגא צמזמא ידיהו ולא שגא צמזמא דידן קמ"ל וי"ל דלי לאו איש איש הוה אמינא

צבעלי מומין הוא דקאי בלאו אצל ממינים נהי דליכא לאו איסורא מיהא איכא ועוד י"ל דהאי קרא בקרבן ציבור מוקמינן ליה כמ"כ דהכי תניא התם מנין שאין מקצלין שקלים מן העובדי כוכבים מ"ל ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם ארץ בן אלה תמדינן שנקראו וי"ל שאר קרבנות ציבור מנין מ"ל מכל אלה וקמ"ל קרא דאפילו צא העובד כוכבים ומוסר לציבור אין מקצלין ממנו וכ"ש שאין מקצלין ממנו קרבנות של עצמן ומיהו השתא דאשמעינן איש איש דמקצלין מהן נדרים ונדבות מוקמינן נמי קרא צבעלי מומין כדחיתא דתמורה (ג' ע"ס.)
ב) א' דרבי יוסי הגלילי אצי"ר יין גפ. ולא מצי למימר דידן נמי דלמך רבי יוסי הגלילי צצא ע"ש הוצא חסד דהכא מרבי ליה מדמכ"י ככה ואיזו מרבי לא מכלל ועוד מדמכ"י ליה צצדי עופות ומנחות דצאין בפני עצמן ועוד דמרבינן דרישא תודה ושלמים דאין עובד כוכבים מציא נסכים מיירי ע"ש הצאין ע"ש הוצא דגרסינן התם קדשי עובדי כוכבים לא נהנין ולא מועלין ואין מציאין עליהם נסכים וקאמר מנהגי מילי ומיימי מצרייתא דהכא מיהו צרוב ספרים לא גרסי עליהם אצל בספר רבינו גרשם כהן עליהם וצקונט' פ' כהן ואין העובד כוכבים מציא נסכים בלא קרבן:

מנחתו והכי דרשינן ויהיה לכהן כלומר אם משל כהן מהא כשרה לו להקריב כשאר מנחות:
א) אינו אלא. דהכי משמע אם של כהן היא מהא כמנחת חוטא של ישראל שצרייה נאכלין:
והא אני מקיים כו. כמנחת נדבתו מוקמינן לה:
כמנחה. כשאר מנחתו מהא מנחת חובתו:

אלו מנחות נקמצות פרק שביעי מנחות

שלמי העובדי כוכבים. עובד כוכבים שגדך להביא שלמים עולות הן ואין נאכלין ויה"ה דמנחתן כליל:
לבו לשמים. כוונתו הוא שיחא קרבנותיו כליל לשמים ולא שיאכלו:
כל דמקריבי עולה ליהוי. שיחא דין עולה שאין נאכלת ולא דין שלמים:
הכהן אכולן. כשאר שלמים וקדשי לרצ הווא:
הכי קאמר. נתן לישראל על מנת שיתכפר בהן ישראל כגון שהיה ישראל מחוייב שחטם ועתה עובד כוכבים להוליא די

חובתו וזכה ישראל בשכר ואוכלו אצל נדר סתם שלמים יהיו עולה:
מנחת עובדי כוכבים. ושלמים כמנחתו דנאכלין לכהנים:
וידין וסלכונה. שיכול להתנדב ולהביא יין ולבונה:
מה פ"ל לעולה. דמשמע שאין מציאין אלא עולה:
פרט לגויותו. כלומר עולה סתם יכולין לא להביא ולא עולת מירות שאם נדר בניור אין מירות כל עליו של ש"ס כה עולה מנחתו ושלמים:
ר"ע אומר אין לי שמיא אלא עולה למוד. פרט לכל שאר קרבנות. והאי דמנין שלמי העובדי כוכבים עולות היינו אליכא דריש' ומתני' דקמי' מנחת עובדי כוכבים רבי יוסי הגלילי היא:
א' מהס'ס. מאחר קריבו לה' לעולה:
הוה אמינא קרבן נזירות הוא דלא לייסי. חטאת עולה ושלמים אצל וכו':
קרי' כי יפלא דאין נודרין כלל דאפי' מירות לא חיילין עלייהו:
הפקינו ב"ס דין וזה אחד מהן עובד כוכבים ששילת כו':
לימא רבי יוסי ס'א. דמכ"י בידן דהיינו נסכים:
ולא ר"ע. דלמך אין לי אלא עולה ולא נסכים:
אפי' סימא ר"ע. דהאי דלמך ר"ע דאין נודרין אלא עולה וכל חזירתה דהיינו נסכים נסכים נסכים לתוהייה' לא:
אורח. נסכים מביב (ומכ"י טו.) כל האורח יעשה ככה:
ואין העובד כוכבים. מתנדב להביא נסכים בלא זבח:
ככה. שיכולה ע"ל כן עולות טעונות נסכים:
א' אמר אפי' יין לנודים נמי. מביא דקמני מילן לרבות העופות ואין לחזירה דהיינו נסכים שמיא והכא תניא אין העובד כוכבים מביא נסכים:
הא אמר עולה. לחזרה אין מיתי' אורחי' לא והכא קמי' דעולתו טעונה נסכים:
סמי ב) מכלן נכסי יין. א' ואמר מנין לרבות העופות והלבונה ולא מיתי' היין:
ויס'ה לכהן כמנחה. כמנחת חוטא מביב:
ספסא עבודהש כשרה כו. שאס חטא ונתמייב להביא מנחה יכול להקריבה הוא בעצמו יא' דהכי משמע והיה לכהן א' מנחת חוטא של עצמו כמנחת נדבתו שיכול להקריבה הוא בעצמו:
או אינו אלא לספרי שירי מנחת חוטא של כהנים. כחלילה כמנחת ישראל:
והיס'ה לכהן. מקיש חובתו דהיינו מנחת כהן לנדבתו דהיינו כמנחת דמשמע כמנחת נדבתו מה נדבתו אינה נאכלת ואינה קנאמת דהיינו נסכים:
לכלל תס'ה:
א' מנחת חובתו אינה נאכלת. ומאחר דאינה נאכלת אי אמה יכול להמיר

רש"י בת"י

בגזו לשמים. וידעו יודע נטיב קמי' וכו' נדר בגזו לשמים נדר ההכך כליל הן לגזוה:
אשר יקריבו לה' לעולה. יהיה. ובעובדי כוכבים קא מיירי ויחא דקרא איש איש מנחת ישראל וגו' ואמר' לקמן מה מ"ל איש איש לרבות עובדי כוכבים כו':
נתן לישראל. לחפוקי לעובד כוכבים דלא כפיין קדשים דערל אסור כן שישאל. אשחר העובד כוכבים הרי זו שלמים להקריבה בשם פלוני שגדך להביא שלמים דהך ודאי נאכלת דהא בשביל ישראל קא חמו ומתנה הוא דדיבד ליה עובד כוכבים:
מנחת עובד כוכבים. אלהא דקרבן העובד כוכבים נאכל:
כשעוסם. עולת העוף:
וידין. לגסכים:
פרט לגויותו. קרבן מזר דהואיל ואין מירות מלה עליו כדלמך לקמן קרבן נמי לא מייטי':
וזה אחד מהן. לעיל מיינה קא מיירי שמתקינו בהמה הגמלא צבורה יהיה נסכים קריבין משל צבור:
לימא. הא דקמי' דעובד כוכבים מביא נסכים ר' יוסי הגלילי היא ולא ר' עקיבא:
וכל אצינורא. כל תכרומיה דהיינו נמי נסכים הנאסם עמה:
ואין העובד כוכבים מביא נסכים. בלא קרבן:
ספסא עבודהש כשרה כו. כהן שחטא מקריב הוא עצמו

דהכי משמע אם של כהן היא מהא כמנחת חוטא של ישראל שצרייה נאכלין:
והא אני מקיים כו. כמנחת נדבתו מוקמינן לה:
כמנחה. כשאר מנחתו מהא מנחת חובתו:

יין ולבונה. וכל אביראיהו. כל מה שצריך לה נודרין דהיינו נסכים:
אורח. כל האורח יעשה ככה וכי רבינו בסבכים:
וכוכבים מביא נסכים. מתנדב להביא נסכים בלא זבח:
ת"ל ככה יעשה לכל עולות שטעונות נסכים:
סמי מההיא יין. אלא מצי לרבות העופות והלבונה:
והיתה לבתן כמנחה. כמנחת חוטא ככה:
ששהא עבודת כשרה בו. שאם היה הוא עצמו חוטא והביא מנחת יכול להקריבה הוא עצמו:
או אינו אלא להתיר שיהיה לראליה:
מה נדבתו אינה נאכלת ואינה נקמצת. דכתיב כליל:

א) נאסח דל"ל אשר יקריבו לה' לעולה ובעובד כוכבים קא מיירי דכרישא דקרא מביב איש איש ואמרינן לקמן לרבות י:
ב) תמיתות זה גזל האר עד אלו וכו' שייך לע"א אחר מיעוט קרי'.

מסורת הש"ס

א) דכרית ד(י' וס' ג.) ס'הספסא דשקלים פ"ג הי"ע.
ב) (י"ז סב.) חולין י:
ג) (ומנורה ב:) ד'.) י' מזיר סא.
ד) (א' אשה:) ז.) לעיל נא:
ה) פ"ג מ"ז.
ו) ג'י הענין אכירהא וכו' כרשי"ה שגדירין דרס' ד"ה אכירהא גורם כטוילה דהכא הכי וכן ג'י הילקוט.)
ח) לקמן קד. קו. (ע"ש תמורה.)
ט) זבחים ע"י רש"י פסחתי' ע"ד:
י) ד"ה מה.)
יא) (ואכירהא ג' הילקוט.)
יב) (וא"ל לכהן כמנחה.)
יג) ד"ל דאס חזיריו בלילה וא חזיריה מאפין כו.)
יד) (וע"ע מוס' חולין י: ד"ה אצל ויסקי תמורה.)
טו) (ד"ה ומיד.)
טז) (ח' נכסי יין:

הנהגות הב"ה

א) רש"י ד"ה סמי מההוא נכסי יין:

מוסף רש"י

איש איש לרבות את הכה"ס. איש איש מציא יפלא וכן הגר כהן בשפאל אחר קריב קרבנו וגו' (וחזיקו יב.)
ד' דבריהם התקינו. כמנחת שקלים בפרק מעוט שנמללו וזה אחד מהם. התם קאי דקמי' וי' הפקינו ב"י נסכים קריבין משל צבור, וקאמר רש"י ו' דברים הפקינו עובד כוכבים אלא עולה וכל חזירתה דהיינו נסכים נסכים נסכים וכו' דעמי' ס'הס' שגזל וכו' דעמי' ס'הס' קרעטמי דלמך בפרק אלו מנחות א"ס מה מ"ל איש איש לרבות את העובדי כוכבים דריש ומיעוט ישראל ושיחא עמה נסכים:
י' נסכים דעמי' נסכים נסכים נסכים (וע"ל טו.) אורח. נסכים נסכים נסכים דהיינו נסכים שמיא והכא תניא אין העובד כוכבים מביא נסכים:
הא אמר עולה. לחזרה אין מיתי' אורחי' לא והכא קמי' דעולתו טעונה נסכים:
סמי ב) מכלן נכסי יין. א' ואמר מנין לרבות העופות והלבונה ולא מיתי' היין:
ויס'ה לכהן כמנחה. כמנחת חוטא מביב:
ספסא עבודהש כשרה כו. שאס חטא ונתמייב להביא מנחה יכול להקריבה הוא בעצמו יא' דהכי משמע והיה לכהן א' מנחת חוטא של עצמו כמנחת נדבתו שיכול להקריבה הוא בעצמו:
או אינו אלא לספרי שירי מנחת חוטא של כהנים. כחלילה כמנחת ישראל:
והיס'ה לכהן. מקיש חובתו דהיינו מנחת כהן לנדבתו דהיינו כמנחת דמשמע כמנחת נדבתו מה נדבתו אינה נאכלת ואינה קנאמת דהיינו נסכים:
לכלל תס'ה:
א' מנחת חובתו אינה נאכלת. ומאחר דאינה נאכלת אי אמה יכול להמיר

מנחתו והכי דרשינן ויהיה לכהן כלומר אם משל כהן מהא כשרה לו להקריב כשאר מנחות:
א) אינו אלא. דהכי משמע אם של כהן היא מהא כמנחת חוטא של ישראל שצרייה נאכלין:
והא אני מקיים כו. כמנחת נדבתו מוקמינן לה:
כמנחה. כשאר מנחתו מהא מנחת חובתו:

רבינו גרשום

בלבו לשמים. שיחא קרבנו כליל:
א) כל נדרותיהם לרבות עובדי כוכבים שנודרין כישראל. (ורבא אשר יקריבו לה' לעולה.)
ב) זה גזל הגר. כדכתיב אין אהל לאיש גזאל הכי להשיב האשם אליו וכו'.
הכי קאמר נגזת לישראל חטא שכפר בהן ישראל. שידוק דמן ויבה בשר ישראל אוחלן. אבל דור הבאי סתם עולה ניהוי. מנחת עובד כוכבים. ושלמים כמנחתו דנאכלין לכהנים:
וידין והלבונה שיכול להתגבר יין או לבונה:
(והליבא) יא"כ מה ת"ל עולה שני נזירות. כלומר עולה סתם יכולין לרבות ולא עולת נזירות דאית בה עולה ושלמים וזשחא אין יכולין לירוד. ר' עקיבא אומר אין לי אלא עולה שנודרין פוסי דאין אלו:
קמ"ל דהיינו קרא דאין העובדי כוכבים נודרין. לימא ר' יוסי הגלילי. דמביא